

**RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA O‘ZBEKISTONNING
TASHQI SAVDO SIYOSATI: ELEKTRON TIJORAT VA XALQARO
BOZORLARGA INTEGRATSIYA**

Ro‘ziqulov Uchqun Hamroqul o‘g‘li
Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti
Kechki, sirtqi va masofaviy ta’lim bo‘limi
bosh mutaxassisi
+998 99 500 43 34

Annotatsiya: Mazkur tezisda raqamli transformatsiya sharoitida O‘zbekiston tashqi savdo siyosatining rivojlanish tendensiyalari, elektron tijoratning xalqaro bozorlarga chiqishdagi roli hamda raqamli xizmatlar eksportining iqtisodiy salohiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotda elektron tijorat infratuzilmasining kengayishi, raqamli to‘lov tizimlari, elektron savdo platformalari, bojxona jarayonlarini raqamlashtirish va transchegaraviy elektron tijoratni rivojlantirish masalalariga alohida e’tibor qaratilgan. Milliy statistika ma’lumotlariga ko‘ra, O‘zbekistonda elektron tijorat hajmi 2025-yilda 31,55 trln so‘mga yetgan bo‘lib, 2024-yildagi 15,21 trln so‘mga nisbatan ikki barobardan ko‘proq oshgan. 2026-yilga kelib mamlakatda elektron tijorat hajmi 1,3 mlrd AQSh dollariga yetgani va raqamli platformalar soni 120 tadan oshgani qayd etilgan. Mazkur jarayonlar elektron tijoratning nafaqat ichki savdo, balki kichik va o‘rta biznesning xalqaro bozorlarga chiqish mexanizmi sifatidagi ahamiyati ortib borayotganini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: raqamli transformatsiya, elektron tijorat, tashqi savdo, raqamli savdo, eksport, elektron platformalar, raqamli xizmatlar, xalqaro bozor, O‘zbekiston.

Kirish: Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi xalqaro savdoning an’anaviy shakllarini sezilarli darajada o‘zgartirmoqda. Elektron tijorat, raqamli to‘lovlar, bulutli texnologiyalar, sun’iy intellekt, elektron hujjat aylanishi va raqamli logistika vositalari korxonalarga geografik masofalardan qat’i nazar yangi iste’molchilar va biznes hamkorlarga chiqish imkonini bermoqda. Natijada raqamli savdo milliy iqtisodiyotning xalqaro integratsiyasini chuqurlashtiruvchi muhim mexanizmlardan biriga aylanmoqda. O‘zbekiston uchun mazkur yo‘nalish ayniqsa dolzarbdir. Mamlakatda tashqi savdo hajmining o‘sishi bilan bir qatorda raqamli iqtisodiyot, elektron tijorat va IT xizmatlari eksportini rivojlantirish bo‘yicha institutsional islohotlar amalga oshirilmoqda. 2025-yilda O‘zbekistonning

tashqi savdo aylanmasi 81,2 mlrd AQSh dollariga yetgan, eksport hajmi esa 33,8 mlrd dollarni tashkil qilgan. Shu davrda IT xizmatlari eksporti 940 mln dollarga yetgan.

Elektron tijorat O'zbekiston iqtisodiyotida tez rivojlanayotgan raqamli segmentlardan biridir. Milliy statistika qo'mitasining rasmiy ma'lumotlariga ko'ra, elektron tijorat hajmi 2024-yilda 15,21 trln so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yilda ushbu ko'rsatkich 31,55 trln so'mga yetgan. Shunday qilib, bir yil ichida elektron tijorat aylanmasi qariyb 2,1 barobarga oshgan. Mazkur o'sish elektron savdoning iqtisodiyotdagi rolini kuchaytirayotganini ko'rsatadi. 2026-yil aprel oyida taqdim etilgan hukumat ma'lumotlariga ko'ra, mamlakatda elektron tijorat hajmi 1,3 mlrd AQSh dollariga yetgan, raqamli platformalar soni esa 120 tadan oshgan. Shu bilan birga, elektron tijoratning chakana savdodagi ulushi 4–4,6 foizni tashkil etgani qayd etilgan. Hukumat ma'lumotlarida ushbu ko'rsatkichni 9–11 foizgacha oshirish imkoniyati mavjudligi ko'rsatilgan. Elektron tijoratning rivojlanishi tashqi bozorlarga chiqish xarajatlarini kamaytirish imkonini beradi. An'anaviy eksport modelida korxona xorijiy distribyutorlar, savdo vakillari yoki boshqa vositachilar bilan ishlashga ehtiyoj sezishi mumkin. Raqamli platformalar esa ishlab chiqaruvchi va yakuniy iste'molchi o'rtasidagi masofani qisqartirib, mahsulotni xorijiy xaridorlarga to'g'ridan-to'g'ri taklif qilish imkoniyatini kengaytiradi. Bu, ayniqsa, kichik va o'rta biznes subyektlari uchun muhimdir. O'zbekistonning xalqaro raqamli savdoga integratsiyalashuvida elektron tijorat bilan bir qatorda logistika va bojxona infratuzilmasining raqamlashtirilishi ham muhim ahamiyatga ega. Jahon banki O'zbekistonning xalqaro savdo salohiyatini oshirish uchun bojxona rasmiylashtiruvini soddalashtirish, raqamli yechimlarni joriy etish va multimodal transport-logistika tarmoqlarini rivojlantirish zarurligini ta'kidlaydi. 2025-yilda Toshkentda o'tkazilgan E-GATE konferensiyasi ham Markaziy Osiyoda transchegaraviy elektron tijoratni rivojlantirish masalasiga e'tibor kuchayganini ko'rsatdi. Jahon banki ma'lumotlariga ko'ra, E-GATE dasturi doirasida ishtirokchi mikro, kichik va o'rta biznes korxonalari 70 dan ortiq yangi xalqaro bozorlardagi xaridorlar bilan aloqalar o'rnatgan. Dastur doirasida tuzilgan yoki tuzilishi rejalashtirilgan eksport shartnomalarining umumiy qiymati 23 mln AQSh dollaridan oshgan. Bu jarayon O'zbekiston korxonalarining xalqaro bozorlarga chiqishida elektron tijorat platformalaridan foydalanish imkoniyatlari kengayib borayotganini ko'rsatadi. Ayniqsa, Markaziy Osiyo mamlakatlari o'rtasidagi raqamli savdo

aloqalarining rivojlanishi mintaqaviy iqtisodiy integratsiyani kuchaytirishi mumkin.

Raqamli transformatsiyaning yana bir muhim yoʻnalishi — xizmatlar eksportining kengayishidir. Oʻzbekistonda IT xizmatlari eksporti soʻnggi yillarda sezilarli darajada oshdi. Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi maʼlumotlariga koʻra, 2025-yilda IT xizmatlari eksporti 940 mln AQSh dollarini tashkil qilgan.

2026-yilning birinchi choragida IT Park rezidentlarining eksport xizmatlari hajmi 191,8 mln AQSh dollarini tashkil etib, 2025-yilning shu davriga nisbatan 38,5 mln dollarga oshgan. Ushbu koʻrsatkich raqamli xizmatlar, dasturiy taʼminot va autsorsing xizmatlarining xalqaro bozorlarga chiqish salohiyati ortib borayotganini koʻrsatadi. Raqamli xizmatlar eksportining afzalligi shundaki, u moddiy mahsulot eksportidan farqli ravishda transport va fizik logistika xarajatlariga kamroq bogʻliq. Dasturiy taʼminot ishlab chiqish, biznes jarayonlarini autsorsing qilish, dizayn, konsalting va boshqa raqamli xizmatlar internet orqali xorijiy buyurtmachilarga yetkazilishi mumkin. Shu sababli raqamli transformatsiya Oʻzbekistonning xizmatlar eksportini diversifikatsiya qilish uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

Shu bilan birga, xalqaro raqamli savdoning rivojlanishida ayrim cheklovlar mavjud. Jahon bankining Oʻzbekiston boʻyicha tahlillarida raqamli ulanish sifati, yuqori tezlikdagi internet infratuzilmasi va raqamli xizmatlar savdosining iqtisodiyotdagi ulushi boʻyicha hali foydalanilmagan imkoniyatlar mavjudligi qayd etilgan. Raqamli yetkazib beriladigan xizmatlar savdosining YAIMga nisbati Oʻzbekistonda 3,1 foizni tashkil etib, mintaqadagi ayrim davlatlarga nisbatan past darajada qolmoqda. Shu sababli raqamli tashqi savdo siyosatini takomillashtirishda faqat elektron platformalar sonini koʻpaytirish emas, balki raqamli savdo ekotizimining barcha tarkibiy qismlarini rivojlantirish talab etiladi. Bular qatoriga xavfsiz raqamli toʻlovlar, elektron shartnomalar, raqamli bojxona, xalqaro logistika, isteʼmolchilar huquqlarini himoya qilish, maʼlumotlar xavfsizligi va kiberxavfsizlik mexanizmlari kiradi. Oʻzbekiston uchun yana bir muhim vazifa — mahalliy ishlab chiqaruvchilarni xalqaro elektron platformalarda faol ishtirok etishga tayyorlashdir. Buning uchun mahsulotlarni xalqaro standartlar asosida sertifikatlashtirish, xorijiy tillardagi raqamli marketing, xalqaro toʻlov tizimlaridan foydalanish, mahsulotni qadoqlash va logistika talablarini oʻrganish boʻyicha amaliy koʻnikmalarni rivojlantirish zarur.

Shuningdek, elektron tijoratni tashqi savdo siyosati bilan integratsiya qilish orqali kichik va o'rta biznesning eksportdagi ishtirokini kengaytirish mumkin. Raqamli platformalar kichik korxonalarga an'anaviy eksport kanallariga nisbatan nisbatan past boshlang'ich xarajatlar bilan xorijiy iste'molchilarni izlash va mahsulotlarini targ'ib qilish imkonini beradi.

Xulosa. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya O'zbekiston tashqi savdo siyosatining yangi yo'nalishlarini shakllantirmoqda. Elektron tijorat hajmining 2025-yilda 31,55 trln so'mga yetishi, 2026-yilda mamlakat elektron tijorat bozorining 1,3 mlrd AQSh dollariga yetgani hamda IT xizmatlari eksportining 2025-yilda 940 mln dollarni tashkil etgani raqamli savdo va xizmatlar eksportining iqtisodiy ahamiyati ortib borayotganini ko'rsatadi.

O'zbekistonning xalqaro bozorlarga raqamli integratsiyasini chuqurlashtirish uchun elektron tijorat infratuzilmasini rivojlantirish, bojxona va logistika jarayonlarini raqamlashtirish, transchegaraviy elektron to'lovlarni kengaytirish, xalqaro standartlashtirish va sertifikatlashtirish mexanizmlarini takomillashtirish muhim hisoblanadi. Bundan tashqari, kichik va o'rta biznes subyektlarini xalqaro elektron platformalarga olib chiqish, raqamli marketing va elektron eksport ko'nikmalarini rivojlantirish hamda IT va raqamli xizmatlar eksportini qo'llab-quvvatlash O'zbekistonning global qiymat zanjirlaridagi ishtirokini kengaytirishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. E-commerce Trade Volume (annual). 2026.
2. O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi. In 2025, Uzbekistan's exports reached \$33.4 billion. 2026.
3. O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi. E-Commerce and bonded warehouse development proposals reviewed. 2026.
4. World Bank. Uzbekistan – Country Economic Memorandum: Fostering Private Sector-Led Growth and Global Integration. 2025.
5. World Bank. E-GATE: Advancing Functional Regionalism Through E-Commerce in Central Asia. 2025.
6. World Bank. From local bazaars to global markets: Unlocking e-commerce through regional integration in Central Asia. 2025.

- 7. IT Park Uzbekistan. IT Park Uzbekistan exporters enter new international markets. 2026.**
- 8. Invest Uzbekistan. Uzbekistan – Investment Guide 2025. 2025.**